

Κι' ἀγνώριστο, κι' ἀχνό, μιὰ στάλα,—
 Ζῶ ταιριαστὰ
 Μὲ τὰ λαμπρὰ, μὲ τὰ μεγάλα,
 Μὲ τ' ἀκουστὰ.

Γιατὶ ἔς τὸν κόσμο εἶνε ζευγάρι
 Ἀληθινόν
 Ἡ δόξα τῶν τρανῶν κ' ἡ χάρι
 Τῶν ταπεινῶν.

Γιατὶ ἔς τὸν κόσμο—ἀκου καὶ τᾶλλο—
 Καὶ ἔς τὸν Καιρὸ
 Δὲν εἶνε τίποτε μεγάλο,
 Οὔτε μικρό.

Γιατὶ σὰν τᾶστρο φῶς ἀφίνει
 Καὶ τὸ ξανθὸ
 Τᾶνθος, γιατί καὶ τᾶστρο σβύνει
 Ἐάν τὸν ἀνθῶ.

Κι' ὁ Παρθενῶν ὁ φεγγοβόλος
 Ποῦ ἐδῶ θοροῦ
 Ἐρείπιον εἶνε ἐρείπιον ὄλος
 Ἀνπιτερό·

Ἐνθ' ἔς ἐμένα, φτωχὰ νειάτα,
 Διαβατικά,
 Ὅλα εἰν' ἀπειραχτά, ὀροσᾶτα,
 Κι' ὁμονικὰ.

Ἐγὼ εἶμαι τᾶνθος ποῦ κρυμμένο,
 Τρομουλιαστὸ,
 Μὲ ὀροσῶδικα ὀραντισμένο
 Καὶ γελαστὸ,

Μέσα ἔς τὰ κάλλη, ἔς τὴ γαλήνη
 Τῆ ζωντανή,
 Ποῦ ἡ Τέχνη ἀπλώνει καὶ ποῦ ἀφίνει
 Παντοτεινὴ,

Σκορπιζῶ μιὰν ἀνατριχίλα,
 Νέα ζωῖ,
 Ἐὰ μοῦ χαϊδεύει τ' ἀχνὰ φύλλα
 Αἴρας πνοῖ.

Καὶ τὰ λῆθάρια τὰ κορυμμένα
 Καὶ τὰ παλιὰ
 Νομίζεις παίρνουν κι' ἀπὸ ἔμένα
 Φεγγοβολία.

Καὶ καθεμιά Καρυάτις
 Ποῦ καρτερεῖ
 Καὶ σκέπει μὲ τὴν ἐμμορφιά της
 Τὴ λαμπροῖ,

Καὶ τίποτε δὲν ἔχει πλάνο
 Κι' ἀνθρωπινό,
 Μοῦ φανερώνει, πρῶν πεθάνω,
 Τὸν οὐρανό.

Καὶ καθεμιά Καρυάτις
 Γλυκὰ γλυκὰ
 Θανοῦ μὲ βλέπει ἔς τὰ ὄνειρά της,
 Τὰ μυστικά

Ἐδῶ, ἔς τὴ δόξα τῶν αἰώνων,
 Ἐ τὸ φῶς τὸ νοῦ,

Ποῦ στέκει ἡ Ἐμμορφιά σὲ θρόνον,
 Ἄστρο οὐρανοῦ,
 Ἐδῶ, ἔς τὴν ἔρημ ἀθανασία,
 Εἶμαι ἡ καρδιά,
 Ἡ νειότη' ἡ ἀγάπη κ' ἡ θυσία
 Ὅλο εὐωδιά,
 Ὅλο εὐωδιά τοῦ παραδείσου . . .
 Καὶ μοῦ πετᾷ
 Λόγον στερονόν :
 —Εἶμαι ἡ ψυχὴ σου,
 Ὡ ποιητὰ !

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΟΛΩΝ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 321)

Γ'

Ἐξητάσαμεν μέχρι τοῦδε τὴν οὐσίαν, τὴν βάσιν καὶ τὰς ἱστορικές φάσεις τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἀκολουθῶς, προβαίνοντες εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχῆς ταύτης, εἶδαμεν ποῖα τὰ πρόσωπα, τὰ ὀφείλοντα νὰ σεβασθῶσι τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν, καὶ τοῦτο μᾶς ἔκαμε νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἀποσφράγισιν ξένης ἐπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν γνωστοποίησιν ἢ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς. Τέλος ἐξητάσαμεν τὰς διαφόρους συνειπεσίας, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ ἔχη ἡ παραβίασις τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν.

Μένει τώρα, διὰ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἔκθεσιν τοῦ ζητήματος τούτου, νὰ ἴδωμεν τὰς διαφόρους περιστάσεις, καθ' ἃς γίνονται ἐξαιρέσεις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν, καὶ καθ' ἃς ἡ παραβίασις τῆς ἀρχῆς ταύτης οὐ μόνον δὲν θεωρεῖται παράνομος, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ὑπ' αὐτοῦ τοῦ νόμου πολλάκις ἐπιβάλλεται. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐξαιρέσεων τούτων, δύναμαι δὲ νὰ εἶπω σχεδὸν ὅλαι, εἶναι βέβαιαι, εὐληπτοι, καὶ ἐπομένως δὲν ἀπαιτοῦσι πολλὰς ἀναπτύξεις. Ὁφείλομεν ὅμως νὰ ἐμμείνωμεν περισσότερον ἐπὶ μιᾶς ἐξ αὐτῶν, ἀποτελούσης ζήτημα λεπτὸν καὶ συζητούμενον, ἐάν δηλ. ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν παύη ἰσχύουσα εἰς τὰς μετὰ τὴν συζύγων σχέσεις, ἢ τοῦλάχιστον ὅταν ὁ σύζυγος ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του.

Ὅπως δὴποτε, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ ὑποδείξωμεν τὴν γενικὴν ἰδέαν, ἐφ' ἣς ὅλαι αὗται αἱ ἐξαιρέσεις ἐσιδεύονται. Τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν παραβιάζεται νομίμως, ἄλλοτε μὲν διότι προσκρούει εἰς γενικὸν τι διὰ τὴν κοινωνίαν συμφέρον, ἄλλοτε δὲ διότι προσκρούει εἰς συμφέροντα ἰδιωτικὰ μὲν, ἀλλὰ τὰ ὅποια ὁ νομοθέτης θεωρεῖ ὡς ὀφείλοντα νὰ ὑπερτερήσωσιν αὐτοῦ.

Καὶ πρῶτον ἴδωμεν ποῖα εἶναι αἱ διάφοροι,

βέβαιαι καὶ ἀναμφισβήτητοι ἐξαίρεσεις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν. Ἐκ μόνης τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν θέλετε κατανοῆσαι εὐκόλως ὅτι αὐταὶ εἶναι κοινὰ εἰς ὅλα τὰ νεώτερα πεπολιτισμένα κράτη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου καθιερωμένα, ἔστιν ὅτε δὲ εὐκόλως ὑπονοούμενα, ὡς πηγάζουσαι ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τῶν κοινῶν εἰς ὅλας τὰς νεωτέρας νομοθεσίας, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων.

α'

Ἡ πρώτη τῶν ἐξαίρεσεων τούτων, ἣν ἐν παρόδῳ ἤδη ἐμνημονεύσαμεν, εἶναι σχετικὴ πρὸς τὴν ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς ἀναζητήσιν καὶ ἀνάγκησιν τῶν παρανόμων πράξεων, ἐγκλημάτων ἢ πλημμελημάτων. Ὁ ἀνακριτὴς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατάρχη ὅλα τὰ πρὸς τὸν κατηγορούμενον σχετιζόμενα ἔγγραφα. (Τοιοῦτον π. χ. δικαίωμα ἀναγνωρίζεται αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 87 καὶ 88 τοῦ Γαλλ. Κώδ. τῆς ποιν. δικονομίας). Ὅπως ἡ ἀτομικὴ ἐλευθερία καὶ τὸ ἀπαραβίαστον τῆς κατοικίας, οὕτω καὶ τὸ ἀπαραβίαστον τῶν ἐπιστολῶν ὑποχωρεῖ τότε ἐνώπιον τῆς εἰς τὴν κοινωνίαν ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης νὰ καταδιώξη καὶ τιμωρήσῃ τοὺς ταρασσοντας τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἡσυχίαν αὐτῆς (1).

β'

Ἐπὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ἐπιβάλλεται καὶ ἡ δευτέρα ἐξαίρεσις. Ἡ δημοσία τάξις καὶ ἡσυχία ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ ἐν ταῖς φυλακαῖς κατούμενοι κατάδικοι μὴ ἔχωσιν οὐδεμίαν μυστικὴν συγχοινωνίαν μετὰ τοῦ ἔξω κόσμου. Διὸ καὶ οἱ διευθυνταὶ τῶν φυλακῶν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξετάζωσιν ὅλην τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν φυλακισμένων, τὰς τε πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένας ἐπιστολάς ὡς καὶ ἐκεῖνας, τὰς ὁποίας οὗτοι γράφουσι. (Νόμος Γάλ. τῆς 30 Ὀκτ. 1841 ἄρθρ. 9).

γ'

Τρίτη ἐξαίρεσις, ἀφορῶσα τοὺς διευθυντὰς φρενοκομείων. Οἱ ἐν τοῖς φρενοκομείοις κλειόμενοι ἀσθενεῖς καὶ πρὸς ἑασίν των καὶ πρὸς τὸ συμπῆρον τῆς δημοσίας ἀσφαλείας, διάγουσι βίον ὀρισμένον καὶ κανονισμένον. Ὁ ἰατρὸς ὁρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπισκέψεων, τὰς ὁποίας δύνανται νὰ δεχθῶσιν προσδιορίζει τὰ πρόσωπα, μεθ' ὧν δύνανται νὰ συνομιλήσωσιν, ὡς καὶ τὴν διάρκειαν ἐκάστης συνδιαλέξεως. Ὁ λόγος, ὅστις ἐπιβάλλει ὅλα αὐτὰ τὰ μέτρα, ἀπαιτεῖ ἐπίσης ὅπως ὁ ἰατρὸς γνωρίζῃ ὅλας τὰς ἐξωθεν ἐπιρροάς, αἵτινες δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τοῦ πάσχοντος. Ἐνεκα τούτου ἐπιτρέ-

πεται εἰς αὐτόν, πολλάκις ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου ἢ τοῦ εἰδικοῦ κανονισμοῦ, νὰ λαμβάνῃ γνώσιν τῶν εἰς πάσχοντας ἀπευθυνομένων ἐπιστολῶν, καὶ δὴ καὶ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐπίδοσιν αὐτῶν, ὅταν αὕτη δύναται νὰ εἶναι ἐπιβλαβής.

δ'

Συμβαίνει πολλάκις ἐπιστολαὶ νὰ μὴ γίνωσι δεκταὶ ὑπ' ἐκείνου εἰς ἃν ἀπευθύνονται, ἢ νὰ φέρωσιν ἐσφαλμένην ἢ ἀκατάλληλον διεύθυνσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οἱ διάφοροι ταχυδρομικοὶ κανονισμοὶ διατάσσουσιν, ὅπως αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ ἀνοίγωνται. Καὶ ἐὰν μὲν εὐρεθῇ ἐν αὐταῖς ἡ ἀκριβὴς διεύθυνσις τοῦ ἀποστολέως ἢ τοῦ παραλήπτου, ἀποστέλλονται· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, διατηροῦνται ἐπὶ τινα καιρὸν καὶ κατόπιν καταστρέφονται. Διὰ τὴν ἀποφύγωσιν τὴν κανονικὴν ταύτην ἀποσφράγισιν, πολλοὶ ἀποστολεῖς συνειθίζουσι νὰ γράφωσιν ἢ τυπώνωσι τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ φακέλλου. Τοιοῦτοτρόπως, ὅταν δὲν εὐρεθῇ ὁ παραλήπτης, ἡ ἐπιστολὴ ἐπιστρέφεται αὐτοῖς ἄθικτος.

ε'

Ὅταν εἰς ἔμπορος πτωχέστη, πρωτίστη ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ γνωρίζωσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι καθαρῶς καὶ ἀκριβῶς τὴν θέσιν αὐτοῦ, ὅπως ἔχωσιν ἰδίως ἀκριβῆ ἰδέαν τῶν διαφῶρων αὐτοῦ χρεῶν ἀφ' ἐνός, καὶ τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ ποσῶν ἀφ' ἑτέρου. Τὴν ἀνάγκην ταύτην λαμβάνων ὑπ' ὄψιν ὁ ἐμπορικὸς νόμος διατάσσει τὴν λήψιν διαφῶρων μέτρων, δι' ὧν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ὁ ῥηθεὶς σκοπός. Ἴδου διατὶ ὁ ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς διοριζόμενος σύνδικος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὰ βιβλία τοῦ πτωχεύσαντος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δύναται νὰ λάβῃ γνώσιν καὶ ἀπάσης τῆς ἐμπορικῆς ἀλληλογραφίας του.

Συνεπεία τῆς ἰδέας ταύτης τὸ 471 ἄρθρον τοῦ Γαλλικοῦ ἐμπορικοῦ Κώδικος δίδει εἰς τὴν σύνδικον τὸ δικαίωμα νὰ ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐπιστολάς τοῦ πτωχεύσαντος· τοῦτ' ὕπερ ἀποκλείει τὰς ἀσχετοὺς πρὸς τὰς ἐμπορικὰς αὐτοῦ πράξεις, καὶ ἰδίᾳ τὰς ἐμπιστευτικὰς. Ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπιστολῆς, λίσεται αὕτη ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ ἐμποροδικείου, ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου, κατὰ τὰς περιστάσεις.

ς'

Γνωρίζετε πάντες ὅτι ὁ νόμος, ὑπέικων εἰς αὐτὰς τὰς ἐνδείξεις τῆς φύσεως, ἀναθέτει εἰς τοὺς γονεῖς, εἰς τὸν πατέρα κατὰ πρῶτον λόγον, εἰς τὴν μητέρα ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, τὴν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων των, τὴν εὐδωσίαν τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν. Ἡ βαρεία, ἅμα δὲ καὶ λίαν λεπτή, αὕτη ὑποχρέωσις συνεπάγεται διὰ τοὺς γονεῖς διάφορα δικαιώματα, ἀπᾶλλον μὲν πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς

(1) Τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς ἀνακριτικῆς ἀρχῆς συνεξήγηθη διὰ μακρῶν ἐν Ἑλλάδι ὡς ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ άρθρου 20 τοῦ Συντάγματος, καθ' ὃ: «τὸ ἀπόρρητον τῶν ἐπιστολῶν εἶναι ἀπολύτως ἀπαραβίαστον» (Ὁρα «Ἐφημερίδα τῶν Δικαστηρίων» καὶ τῆς «Ἑλληνικῆς νομοθεσίας» τοῦ ἔτους 1871).

προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῶν ὁποίων ὁμοῦς ἡ ἐξάσκησης εἶνε πολλάκις ἀπαραίτητος πρὸς αἰσίαν ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου τῆς κλήσιν ἀνατοφῆς σκοποῦ. Οὕτω π. χ. ὁ πατὴρ χαίρει βεβαίως τὸ δικαίωμα νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ ἐκλέγῃ τὰς σχέσεις τῶν ἀνηλίκων αὐτοῦ τέκνων. Ἐπίσης χαίρει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβλέπῃ ὅλας τὰς πράξεις των, καὶ ἐπομένως καὶ τὰς ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας γράφουσιν ἢ λαμβάνουσι. Καὶ εἶναι πράγματι δυνατόν νὰ παραδεχθῆ τις, ὅτι ὁ πατὴρ ὀφείλει νὰ σεβασθῆ ἀλληλογραφίαν, δυναμένην νὰ βλάβῃ ἀνεπνορηθῶτως τὴν ἠθικὴν καὶ τὸ μέλλον τῶν τέκνων του; Ὅτι μόνον δύναται τις νὰ παραδεχθῆ εἶναι, ὅτι φρόνιμος καὶ ἐξυπνος πατὴρ δὲν θέλει κάμει χρῆσιν τοῦ δικαίωματος τούτου, εἰμὴ ὡσάκις κρίνῃ ὅτι εἶναι ἀνάγκη. διὰ τε τὸ συμφέρον τῶν τέκνων του καὶ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐθύνην.

Ἐγείρεται ζήτημα: ἂν τὸ δικαίωμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν ν' ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὸν πατέρα, ἀνήκῃ καὶ εἰς τὸν κηδεμόνα. Ἡ ἀμφιβολία προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι τὸν κηδεμόνα δὲν συνδέει ἡ φύσις πρὸς τὰ ὄρφανὰ μὲ δεσμούς ἐπίσης στενοὺς, ὅπως τοὺς γονεῖς πρὸς τὰ τέκνα. Συμβαίνει δ' ἐνίοτε νὰ εἶναι οὗτος ὅλως ξένος πρὸς αὐτά. Νομίζομεν ὁμοῦς ὅτι, ὅταν ἡ ἠθικὴ μόρφωσις καὶ ἡ ἐκπαίδευσις τῶν ὀρφανῶν ἀνατίθενται εἰς κηδεμόνα, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν αὐτῷ ὡς φυσικὴν συνέπειαν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβλέπειν τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν ἀνηλίκων, δι' οὗς εὐθύνεται.

Δ'.

Ἐτελειώσαμεν οὕτω τὴν ἐκθεσιν τῶν διαφόρων περιστάσεων, καθ' ἃς γίνεται ἐξαιρέσις εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορητοῦ τῶν ἐπιστολῶν, καὶ καθ' ἃς ἐπιτρέπεται εἰς μερικὰ πρόσωπα, διὰ λόγους ἀνωτέρους, ν' ἀποσφραγίσωσιν ἐπιστολάς, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπευθύνονται εἰς αὐτά, καὶ τὰς ὁποίας θὰ ὤφειλον ἐπομένως κατὰ τὸν κανόνα νὰ σεβασθῶσι. Τὰς ἐξαιρετικὰς ταύτας περιστάσεις οἱ πάντες παραδέχονται, νομίζομεν δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἐπιδεικτικὰ σπουδαίας συζητήσεως. Δὲν συμβαίνει ὁμοῦς τὸ αὐτὸ διὰ μίαν τελευταίαν περίστασιν. καθ' ἣν ἀπ' ἐναντίας ζωνηρὰ ὑπάρχει συζήτησις, ἂν ὅχι μεταξὺ τῶν νομομαθῶν, τοῦλάχιστον μεταξὺ τῶν κοινωνιολόγων καὶ τῶν αὐτοχειροτονήτων πολλάκις ἀποστόλων τῆς ἠθικῆς.

Ἡ συζήτησις αὕτη ἐγείρεται ὅταν πρόκειται περὶ τῶν μεταξὺ συζύγων σχέσεων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ἄρα γὰρ νὰ παραδεχθῶμεν μίαν ἔτι ἐξαιρέσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀπορητοῦ τῶν ἐπιστολῶν; Τὸ ζήτημα ὡς εἰκὸς παρουσιάζεται ὑπὸ διπλῆν φάσιν, καὶ ὑποδιαίρεται εἰς δύο ἐπόψεις: 1) Ὁ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποσφραγίσῃ τὰς ἐπιστολάς τῆς συζύγου του, εἴτε ἐκείνας τὰς ὁποίας αὕτη γράφει, εἴτε ἐκεί-

νας αἱ ὁποῖαι ἀπευθύνονται πρὸς αὐτήν; 2) Ἡ σύζυγος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦτο ὡς πρὸς τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ συζύγου τῆς;

Σπεύσομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν ταύτην ἐποψιν τοῦ ζητήματος, ἡ ἀποφατικὴ εἰς αὐτὸ ἀπάντησις εἶναι ἀναμφισβήτητος. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην πάντες παραδέχονται ὅτι πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῆ ἡ γενικὴ ἀρχὴ τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀπορητοῦ τῶν ἐπιστολῶν.

Ἴδου μία λύσις βεβαία. Τούτων ὁμοῦς οὕτως ἐχόντων, φαίνεται, τοῦλάχιστον κατ' ἐπιφάνειαν, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θετικοῦ καὶ βεβαίου τοῦτου σημείου δυνάμεθα νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα καὶ ὑπὸ τὴν ἐτέραν αὐτοῦ ἐποψιν, κάμνοντες τὸν ἀκόλουθον συλλογισμόν: Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι διὰ τοῦ συμβολαίου τοῦ γάμου συνιστᾶται ἐταιρικός δεσμός, ἐν ᾧ οἱ ἐταῖροι διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἰσότητος, καὶ ἀφοῦ ὁ εἰς τῶν ἐταίρων, ἡ γυνή, δὲν ἔχει δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ ἐτέρου, τοῦ ἀνδρός, ἄρα καὶ οὗτος οὐδενὸς ἀπολαύει τοιοῦτου δικαίωματος.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος θὰ ἦτο ὀρθός, πλὴν δυστυχῶς ἡ μία τῶν δύο αὐτοῦ βάσεων εἶναι σαθρά. Ναί, εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σύζυγος δὲν ἔχει οὐδὲν δικαίωμα ἐπιβλέψεως ἐπὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ συζύγου τῆς. Ἐκεῖνο ὁμοῦς τὸ ὁποῖον ἐμποδίζει καὶ τὸ ἀνάπαλιν νὰ εἶναι ἀληθές, εἶναι ὅτι τὰ καθήκοντα καὶ δικαίωματα τῶν συζύγων δὲν διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀπολύτου ἰσότητος. Ἐδῶ ὁμοῦς προσκρούομεν εἰς μικρὸν τινα σκόπελον, τὸν ὁποῖον πρέπει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ν' ἀντιμετωπίσωμεν καὶ ἀντικρούοντες καταστρέψωμεν, πρὶν ἢ προδῶμεν περαιτέρω εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἰδέας ταύτης: ὅτι εἰς τὰς μεταξὺ συζύγων σχέσεις δὲν βασιλεῖ ἀπόλυτος ἰσότης.

Οἱ ἀπόστολοι τῆς πλήρους καὶ τελείας ἀπελευθερώσεως τοῦ ὠκυαίου φύλου δὲν θέλουσι βεβαίως λείπει ν' ἀποτείνωσιν ἡμῖν τὴν ἀκόλουθον μομφήν: Ἀφοῦ λέγετε (θέλουσιν εἶπει) ὅτι δὲν ὑπάρχει πλήρης ἰσότης μεταξὺ τῶν συζύγων, καὶ υποθέτετε ὅτι ὁ ἀνὴρ δύναται νὰ ἔχῃ περισσότερα δικαίωματα τῆς γυναικός, ἀναγνωρίζετε ἄρα εἰς αὐτὸν μίαν τινὰ ὑπεροχὴν καὶ δίδετε ἐξουσίαν καὶ δικαίωματα, καταλήγοντα εἰς τὴν ἐπίσημον ἐγκλιθῆναι τῆς τυραννίας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ βασιλεύῃ ἡ ἀνομία καὶ ἡ ἀγάπη ἀναγνωρίζετε εἰς τὸν σύζυγον τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρίζηται τὴν σύζυγον αὐτοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ περὶ αὐτῆς. Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas: ὅ ἐστιν ἐλευθέρως μεθερμηνυόμενον: Ὅφείλεις ἀπεριόριστον ὑπακοῆν εἰς ὅλας μου τὰς διαταγὰς καὶ εἰς τὰς πλέον παραλόγους τῶν ἀπαιτήσεών μου. Λοιπόν, ἐν ἐκ τῶν δύο: Ἡ παραδέχεσθε τοῦτο, ἢ ὀφείλετε νὰ παραδεχθῆτε τὸν νόμον τῆς ἀπολύτου ἰσότητος.

ΕΞ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΝ

Η ΚΕΡΚΥΡΑ ΚΑΙ Η ΦΙΛΑΡΜΟΝΙΚΗ

Τοιαύτη ἡ ἔνστασις. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως νὰ ἐνδιατρίψωμεν διὰ μακρῶν ἐπὶ ζητήματος τοσοῦτον λεπτοῦ καὶ πολυπλόκου, καὶ τοῦ ὁποίου ἡ ἔκθεσις σειρὰν ἴσως δὲλόκληρον διαλέξειον θὰ ἀπῆται. Περιοριζόμεθα μόνον νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ δίλημμα, τὸ ὁποῖον μᾶς προβάλλουν, δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀναπόφευκτον ὅσον φαίνεται, διὰ τὸν ἀπλοῦστατον λόγον ὅτι, ὅπως συμβαίνει συχνά (διὰ νὰ μὴ εἰπῶ πάντοτε) εἰς τὰ κοινωνιολογικὰ ζητήματα, ἡ ἀλήθεια κεῖται εἰς τὸ μέσον. Δὲν ἐννοοῦμεν ποσῶς τὸν σύζυγον ὡς δεσπότην καὶ τύραννον. Ἄλλ' οὔτε τὴν ἀπόλυτον ἰσότητα νομίζομεν πρᾶκτικὴν καὶ δυνατὴν μεταξὺ συζύγων. Εἶναι βεβαίως δύσκολον νὰ ὁρίσῃ τις μετὰ μαθηματικῆς ἀκριθείας τὴν θέσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέναντι τῆς συζύγου αὐτοῦ, χωρὶς νὰ διατρέξῃ τὸν κίνδυνον τῆς μομφῆς ἐπὶ ἀντιλογίᾳ, τοῦλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον. Ἐπιτραπήτω ὅμως ἡμῖν νὰ ὑποδείξωμεν ἐν συντόμῳ τὴν γενικὴν ἰδέαν, ἐφ' ἧς στριβίζονται αἱ μεταξὺ συζύγων σχέσεις.

Οἱ σύζυγοι εἶναι βεβαίως ἑταῖροι. Γνωρίζετε ὅμως ὅτι πᾶσα ἑταιρία ἔχει ἀνάγκην μιᾶς διευθύνσεως, καὶ πᾶσα διευθύνσις ὑποθέτει ἓνα διευθυντὴν. Μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο συζύγων ποῖος δύναται νὰ εἶναι ὁ διευθυντὴς τῆς συζυγικῆς ἑταιρίας; Οἱ διάφοροι νομοθέται ἔκριναν λίαν δικαίως, ὅτι τὰ ποικίλα καὶ λίαν βαρέα καθήκοντα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἰδιορρύθμου ταύτης ἑταιρίας εἶνε καταλληλότερον, διὰ πολλοὺς λόγους, ν' ἀνατεθῶσιν εἰς τὸν ἄνδρα, καὶ ἀνεγνώρισαν αὐτὸν ὡς ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας. Τὴν ἰδέαν δὲ ταύτην τῶν πολιτικῶν νομοθετῶν, (Ἴδε π. χ. ἀρθρ. 213 τοῦ Γαλ. Ἀστ. Κώδ.) ἐκήρυξεν ἐπισημῶς καὶ ὁ μεγαλύτερος τῶν ἀποστόλων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας, ὁ ἅγιος Παῦλος, εἰπὼν :

« Αἱ δὲ γυναῖκες ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. »

Ἴδου ἐν πάσῃ συντομίᾳ ὁποῖα εἶναι ἡ ἀκριθὴς θέσις τοῦ συζύγου ἀπέναντι τῆς συζύγου. Αὕτη βεβαίως δύναται νὰ εἶναι, καὶ εἶναι πολλάκις, πολύτιμος αὐτοῦ σύμβουλος. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τὸν ἄνδρα νὰ εἶναι ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, εἰς ἃν εἶναι ἀνατεθειμένη ἡ διευθύνσις τῶν οἰκογενειακῶν πραγμάτων. Ἡ ἰδιότης αὕτη συνεπάγεται τὴν *συζυγικὴν ἐξουσίαν*, ἧς κύριος σκοπὸς ἐστὶν ἡ ἐπίτευξις τῆς ἐνότητος τῶν ἐνεργειῶν τῶν συζύγων. Τὴν συζυγικὴν ἐξουσίαν δὲν ἀναγνωρίζει ὁ νομοθέτης διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἄνδρα νὰ γίνῃ ὁ τύραννος τῆς γυναικὸς, ἀλλ' ὡς μέσον, διὰ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἐμποδισθῶσιν ἡ διχογνωμία, ἡ διάφορος ἐνεργεία καὶ αἱ ἀντιπατικαὶ πράξεις τῶν δύο συζύγων, αἵτινες βεβαίως ἥμιστά θὰ συνετέλουσιν εἰς τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ οἴκου.

Ἐπιτετα συνέχισα ΜΙΧΑΗΛ Σ. ΚΕΠΕΤΖΗΣ δ. ν

[Ἐκ τοῦ ἐν τῷ Παρθναϊῷ δημοσιευθέντος λόγου, ὃν ἀπήγγειλεν ἐν Κερκύρᾳ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκονταστήριδος τῆς αὐτοῦ Φιλαρμονικῆς ἑταιρίας ὁ ἀντιπρόεδρος αὐτῆς καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Διδασκαλείου κ. Μιχαὴλ Σακελλαρόπουλος, παραλαμβάνομεν ἐν τῇ Ἐστ. τὴν ἐξῆς ἀπόσπασμα. Ἐξ αὐτοῦ ὅτι μόνον φαίνονται αἱ ἀφορμαί, αἵτινες συνετέλεσαν εἰς τὴν ἰδρύσιν τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου καθιδρύματος, ἀλλὰ καὶ ἀκριθέστατα περιγράφεται ἡ τότε κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῆς Κερκύρας, ἐξ ἧς ἔλαβε σπουδαιότητα τὴν ὄψην καὶ ἡ ἐπιταγή ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως τελεσφόρου διεξαχθεῖς ἄνισος μὲν, ἀλλ' ἀνένδοτος ἀγών.]

Ἀφορμὴν εἰς τὴν σύστασιν τῆς ἡμετέρας ἑταιρίας ἔδωκεν, ὡς γνωστὸν, τὸ ἐπόμενον γεγονός. Κατὰ παλαιὰν συνήθειαν αἱ ξένη ἀκυβερνήσεις, ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ὁποίων διετέλει ἡ Ἑπτάνησος, ἔπεμπον πάντοτε εἰς τὰς λιτανείας τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα μετὰ μουσικῆς ταύτην δὲ τὴν συνήθειαν ἐσεδέσθη καὶ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις μέχρι τοῦ ἔτους 1839, ὅτε διαταγὴ τῆς Βασιλείσεως ἀπηγόρευσε νὰ παρακολουθῇ ὁ ἀγγλικὸς στρατὸς τὰς τελετὰς ξένων θρησκευμάτων, οὕτω δὲ καὶ ἡ λιτανεία τῆς 11 Αὐγούστου τοῦ 1839 ἐξῆλθεν ἄνευ στρατιωτικῆς παρατάξεως. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεωρήθη, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ὄβρις κατὰ τῆς θρησκείας καὶ διήγειρε μεγάλην ἀγανάκτησιν. Ἢν ὁ λαὸς δὲν ἐφοβήθη νὰ ἐκδηλώσῃ μετὰ τὸν πλέον ἐμφαντικὸν τρόπον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Ἄρμοστοῦ. Ἐν ᾧ δηλ. κατὰ παλαιὰν ἐπίσης συνήθειαν, αἱ λιτανεαὶ διήρχοντο ὑπὸ τὸ μέγαρον τοῦ Ἄρμοστοῦ, ἐκεῖ δὲ ὁ κληρὸς ἐδέετο ὑπὲρ τῆς Βασιλείσεως τῆς προστάτιδος Δυναμείως, κατὰ τὴν λιτανείαν ταύτην ὁ λαὸς ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ μεγάρου τοῦ Ἄρμοστοῦ διάβασιν, οὕτω δὲ πολλὸς ὄβριος ἠγέρθη καὶ ἀταξία μεγάλη ἐγένετο. Ἄξιον δὲ σημειώσεως εἶναι, ὅτι τῆς ταραχῆς ταύτης προέσταντο ἢ ὅπως δῆποτε μετέρχον καὶ τινες δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες τὴν ἐπομένῃν ἡμέραν ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας. Ἡ ἀποπομπὴ τῶν εὐσεβῶν τούτων ὑπαλλήλων ἀπὸ τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, οἵτινες προσέφερον τὸ ἀξίωμα αὐτῶν, ἴσως καὶ τὸν ἄρτον τῶν τέκνων τῶν, θυσίαν ὑπὲρ τῆς ἐξουδισμού θρησκείας, ἐξηρέθησεν ἐτι μᾶλλον τὰ πράγματα καὶ ἐπηύξησε τὴν κατὰ τῆς Προστασίας δυσανεκτικὴν τοῦ λαοῦ. Ἐπικολούθημα δὲ τῆς δυσανεκτικῆς ταύτης ὑπῆρξε καὶ ἡ ἰδέα τῆς συστάσεως τῆς ἑταιρίας, σκοπὸν ἔχουσης ἐν γένει μὲν τὴν καλλιέργειαν καὶ διάδοσιν τῆς μουσικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὸν σχηματισμὸν μουσικοῦ θιάσου, δυναμικοῦ νὰ παρακολουθῇ τοῦ Ἁγίου τῆς λιτανείας καὶ νὰ παρευρισκῆται εἰς τὰς ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς. Πρωτὸς δὲ συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην ὁ Λουκιανὸς Καλογεράς, ἀνὴρ ἐγκρατῆς, φαίνεται, τῆς μουσικῆς, ὅστις βραδύτερον ὑπηρετήσε τὴν ἑταιρίαν καὶ ὡς διδάσκαλος. Ἡ σύστασις ὅμως τῆς ἑταιρίας ἐγένετο κυρίως ὑπὸ τῶν ἐξῆς ὀκτώ νέων Πετρ. Κουαρτάνου, Φρ. Ριδέλη, Γουλ. Μεξά, Νικ. Μακρῆ, Ἄντ. Λιβεράλη, Ἰω. Φραγκοῦλη, Ἐπ. Ξύνδα καὶ Νικ. Καθάσιλα, διότι ὁ Λουκιανὸς Καλογεράς, ὁ διαπρεπὴς καθηγητὴς Ἀνδρέας Μυρομμάτης, ὁ